

Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia

Prípravný dokument

Skratky

CTI Medzinárodná teologická komisia

DV Druhý vatikánsky koncil, dogm. konštitúcia *Dei Verbum* (18. november 1965)

EC František, apošt. konštitúcia *Episcopalis communio* (15. september 2018)

EG František, apošt. exhortácia *Evangelii gaudium* (24. november 2013)

FT František, encyklika *Fratelli tutti* (3. október 2020)

GS Druhý vatikánsky koncil, past. konštitúcia *Gaudium et spes* (7. december 1965)

LG Druhý vatikánsky koncil, dogm. konštitúcia *Lumen gentium* (21. november 1964)

LS František, encyklika *Laudato si'* (24. máj 2015)

UR Druhý vatikánsky koncil, dekrét *Unitatis redintegratio* (21. november 1964)

1. Božia cirkev je zvolaná na synodu. Synodálna cesta pod názvom „Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia“ sa slávnostne otvorí 9. – 10. októbra 2021 v Ríme a následne 17. októbra v každej partikulárnej cirkvi. Základnou etapou bude slávenie XVI. riadneho plenárneho zhromaždenia synody biskupov v októbri 2023,¹ po ktorom bude nasledovať realizačná fáza, do ktorej budú znova zapojené partikulárne cirkvi (porov. EC, čl. 19 – 21). Zvolaním synody pápež František pozýva celú Cirkev, aby skúmala tému, ktorá je pre jej život a poslanie rozhodujúca: „Práve cesta synodality je cestou, ktorú Boh očakáva od Cirkvi tretieho tisícročia“². Táto cesta, ktorá zapadá do línie *aggiornamenta* Cirkvi navrhnutého Druhým vatikánskym koncilom, je darom i úlohou: Cirkev, ktorá po nej kráča spoločne a spoločne sa zamýšľa nad prejdenou cestou, je schopná sa naučiť, ktoré procesy jej môžu pomôcť prežívať spoločenstvo, uskutočňovať participáciu a otvoriť sa misii. Práve naším „spoločným kráčaním“ sa totiž najúčinnejšie uskutočňuje a prejavuje povaha Cirkvi ako putujúceho a misionárskeho Božieho ľudu.

2. Pri tom nás má inšpirovať a viesť základná otázka: ako sa dnes na rôznych úrovniach (od miestnej až po univerzálnu) uskutočňuje toto „spoločné kráchanie“, ktoré umožňuje Cirkvi ohlasovať evanjelium v súlade s misiou, ktorá jej bola zverená; a aké kroky nás Duch pozýva vykonať, aby sme rástli ako synodálna Cirkev?

Keď sa chceme spoločne zaoberať touto otázkou, musíme začať počúvať Ducha Svätého, ktorý ako „vietor veje, kam chce; počuješ jeho šum, ale nevieš, odkiaľ prichádza a kam ide“ (Jn 3, 8) a musíme byť otvorení pre prekvapenia, ktoré nám na tejto ceste určite pripraví. Takto sa

¹ Jednotlivé etapy synodálnej cesty vo forme schémy.

² FRANTIŠEK: *Príhovor pri príležitosti slávania 50. výročia založenia Biskupskej synody* (17. októbra 2015).

aktivuje dynamika, ktorá nám umožní začať zbierať niektoré plody synodálnych rozhovorov, ktoré postupne dozrievajú. Pritom ide o veľmi dôležité témy pre cirkevný život a uskutočňovanie evanjelizačného poslania, na ktorom sa na základe krstu a sviatosti birmovania podieľajú všetci veriaci. Naznačíme tu hlavné ciele, ktorú určujú synodalitu ako formu, štýl a štruktúru Cirkvi:

- pripomínať si ako Duch viedol Cirkev na jej ceste dejinami a ako nás dnes volá, aby sme spoločne svedčili o Božej láske;
- prežívať procesy v Cirkvi ako participatívne a inkluzívne, ktoré každému – a zvlášť tým, ktorí sa z rôznych dôvodov nachádzajú na okraji – ponúknu príležitosť vyjadriť sa a byť vypočutý, aby mohol prispieť k budovaniu Božieho ľudu;
- spoznať o oceniť bohatstvo a pestrosť darov a chariziem, ktoré Duch slobodne šíri, pre dobro spoločnosti a v prospech celej ľudskej rodiny;
- okúsiť participatívne spôsoby preberania zodpovednosti v ohlasovaní evanjelia a v úsilí o budovanie krajšieho a obývateľnejšieho sveta;
- preveriť ako sa v Cirkvi vykonáva zodpovednosť a moc, a tiež preskúmať štruktúry, ktoré to riadia, aby sa tak odhalili predsudky a pokrivená prax, ktorá nie je zakotvená v evanjeliu, a pokúsiť sa to zmeniť;
- potvrdiť kresťanské spoločenstvo ako dôveryhodný subjekt a spoľahlivého partnera na ceste sociálneho dialógu, uzdravenia, zmierenia, inklúzie a participácie, rekonštrukcie demokracie, podpory bratstva a sociálneho priateľstva;
- ozdraviť vzťahy medzi členmi kresťanského spoločenstva, ako aj medzi kresťanskými komunitami a inými spoločenskými skupinami, napríklad spoločenstvami veriacich iných vyznaní a náboženstiev, organizáciami občianskej spoločnosti, ľudovými hnutiami, atď.;
- podporiť uznanie a osvojenie si plodov nedávnych synodálnych skúseností na univerzálnej, regionálnej, národnej a miestnej úrovni.

3. Predkladaný *Prípravný dokument* má poslúžiť synodálnej ceste zvlášť ako nástroj na podporu prvej fázy počúvania a konzultácií s Božím ľudom v partikulárnych cirkvách (október 2021 – apríl 2022), v nádeji, že prispeje k rozprúdeniu myšlienok, energie a kreativity všetkých tých, čo sa budú podieľať na tejto ceste, a umožní im podeliť sa o plody ich úsilia. S týmto úmyslom: 1) začína načrtnutím niektorých významných znakov súčasnej situácie; 2) stručne objasňuje základné teologické myšlienky pre správne chápanie a praktizovanie synodality; 3) ponúka niekoľko biblických odkazov, ktoré môžu byť inšpiráciou pre meditáciu a modlitbovú reflexiu na tejto ceste; 4) objasňuje niektoré perspektívy, z ktorých možno prežívanú skúsenosť synodality nanovo pochopiť; 5) udáva niekoľko spôsobov ako vyjadriť toto nové chápanie v modlitbe a zdieľaní. Ako konkrétnu pomoc pri organizovaní synodálnych prác ponúkame metodologické *Vademékum*, pripojené k tomuto *Prípravnému dokumentu*, ktoré je k dispozícii aj na spomínanej internetovej stránke.³ Táto ponúka aj niekoľko zdrojov na hlbšie pochopenie témy synodality, ako doplnok tohto *Prípravného dokumentu*. Spomedzi nich chceme upozorniť na dva, ktoré budú viac ráz citované: *Príhovor pri príležitosti slávenia 50. výročia založenia*

³ Porov. www.synod.va. (Slovenský preklad *Vademéka* sa pripravuje.)

Biskupskej synody, ktorý mal pápež František 17. októbra 2015 a dokument vypracovaný Medzinárodnou teologickou komisiou *Synodalita v živote a v misii Cirkvi*, publikovaný v roku 2018.

I. Výzva kráčať spoločne

4. Synodálna cesta sa odohráva v dejinnom kontexte poznačenom epochálnymi zmenami a zásadnou zmenou v živote Cirkvi, ktoré nie je možné ignorovať, a v zákrutách tejto zložitej situácie, v jej napätiach a protirečeniach, sme pozvaní „skúmať znamenia čias a vysvetľovať ich vo svetle evanjelia“ (GS, 4). Načrtneme niektoré prvky globálneho scenára, ktoré najviac súvisia s témou synody, no tento obraz by mal byť obohatený a doplnený na miestnej úrovni.

5. Taká globálna tragédia, akou je pandémia COVIDu-19, „skutočne na istý čas vzbudila vedomie toho, že sme svetové spoločenstvo, ktoré sa plaví na jednej lodi, kde utrpenie jedného spôsobuje ujmu všetkým. Pripomenuli sme si, že nik sa nezachráni sám, že zachrániť sa môžeme jedine spoločne“ (FT, 32). Pandémia zároveň prehľbuje existujúce nerovnosti a nespravodlivosti: ľudstvo sa zdá byť čoraz viac otriasané procesmi fragmentácie a masovosti; tragické podmienky, v ktorých žijú migranti vo všetkých regiónoch sveta, svedčia o tom, aké vysoké a silné sú ešte bariéry, ktoré rozdeľujú jedinú ľudskú rodinu. Encykliky *Laudato si'* a *Fratelli tutti* dokladajú hĺbku rozdelení, ktorými ľudstvo trpí, a môžeme sa odvolať na tieto analýzy, ak chceme začuť volanie chudobných a zeme, no tiež rozpoznať semienka nádeje a budúcnosti, ktorá pôsobením Ducha aj v našej dobe naďalej klíči: „Stvoriteľ nás neopúšťa, nikdy neustupuje zo svojho plánu lásky, neľutuje, že nás stvoril. Ľudstvo má ešte schopnosť spolupracovať na budovaní nášho spoločného domova“ (LS, 13).

6. Táto situácia, ktorá napriek veľkým rozdielom spája celú ľudskú rodinu, je výzvou pre schopnosť Cirkvi sprevádzať jednotlivcov aj spoločenstvá v ich snahe nanovo pochopiť smutné a bolestné skúsenosti, ktoré odhalili mnohé falošné istoty, a tiež pestovať nádej a vieru v dobrotu Stvoriteľa a jeho stvorenia. Avšak nemôžeme skrývať, že aj samotná Cirkev musí čeliť skazenosti a nedostatku viery vo svojom vnútri. Zvlášť nemôžeme zabudnúť na utrpenie, ktoré prežili maloletí a zraniteľní „z dôvodu zneužívania – sexuálneho, v oblasti moci a svedomia – spáchaného závažným počtom klerikov a zasvätených osôb“⁴. Neustále sme ako „Boží ľud vyzvaní k tomu, aby sme na seba vzali bolesť našich bratov [a sestier], zranených na tele i duchu“⁵: žiaľ, dlhý čas Cirkev nebola schopná náležite vypočuť volanie týchto obetí. Ide o hlboké zranenia, ktoré sa ťažko hoja, za ktoré nikdy dosť neprosíme o odpustenie a ktoré predstavujú často obrovské prekážky pre naše „spoločné kráčanie“. Cirkev ako celok sa musí vyrovnat' s bremenom kultúry presiaknutej klerikalizmom, ktoré zdedila zo svojich dejín a z takých foriem vykonávania svojej authority, na ktoré sú naštepené rôzne druhy zneužívania (moci, svedomia, sexuálneho zneužívania). Nie je mysliteľná „konverzia v konaní Cirkvi bez aktívnej účasti všetkých členov Božieho ľudu“⁶: spoločne vyprosujeme od Pána „milosť

⁴ FRANTIŠEK: *List Božiemu ľudu* (20. augusta 2018), úvod.

⁵ *Tamže*, 2.

⁶ *Tamže*.

obrátania a vnútorného pomazania, aby sme zoči-voči týmto zločinom zneužitia mohli vyjadriť našu ľútosť a naše rozhodnutie bojovať s odvahou“⁷.

7. Napriek našej nevernosti Duch v dejinách naďalej pôsobí a ukazuje svoju životodarnú moc. Práve v brázdach vyoraných utrpením rôzneho druhu, ktoré podstúpila ľudská rodina a Boží ľud, rozkvitajú nové jazyky viery a nové spôsoby, ktoré nielenže sú schopné interpretovať udalosti z teologického pohľadu, ale aj nájsť v týchto skúškach dôvody na obnovenie základov kresťanského a cirkevného života. Je veľmi nádejné, že nie málo partikulárnych cirkví už začalo realizovať viac či menej pravidelné stretnutia a konzultácie s Božím ľudom. Tam, kde sa niesli v synodálnom štýle, rozkvitol zmysel pre Cirkev a spoluúčasť všetkých dala životu Cirkvi nový rozmach. Okrem toho sa ukazuje, že mladí túžia stať sa protagonistami v rámci Cirkvi, a tiež vyvstáva požiadavka väčšieho ocenenia žien a priestoru na participáciu na misii Cirkvi, ktoré signalizovali už synodálne zhromaždenia v roku 2018 a 2019. V tejto línii pokračuje aj nedávne zriadenie laického ministéria katechistu a umožnenie prístupu žien k ministériu lektorátu a akolytátu.

8. Nemožno tiež ignorovať rôznorodosť podmienok, v ktorých žijú kresťanské spoločnosti v rôznych regiónoch sveta. Popri krajinách, v ktorých Cirkev zahŕňa väčšinu populácie a predstavuje kultúrny vzťahový bod pre celú spoločnosť, sú aj také krajiny, v ktorých tvoria katolíci len menšinu; v niektorých podstupujú katolíci spolu s inými kresťanmi prenasledovanie, často násilné a nezriedka aj mučenie. Ak tu na jednej strane vládne zosvetšená mentalita smerujúca k vylúčeniu náboženstva z verejného priestoru, na druhej strane je tu náboženský integralizmus, ktorý nerešpektuje slobodu druhých a posilňuje rôzne formy netolerancie a násilia, ktoré sa odrážajú aj v kresťanskom spoločenstve a v jeho vzťahoch k spoločnosti. Kresťania si nezriedka osvojujú tieto postoje podnecujúce rozdelenia a rozpory aj v Cirkvi. Rovnako treba brať do úvahy to, ako sa v rámci cirkevného spoločenstva a jeho vzťahov so spoločnosťou odrážajú trhliny, ktorými je poznačené z etnických, rasových, kastových dôvodov, alebo pre rôzne formy spoločenského rozvrstvenia, kultúrneho či štruktúrneho násilia. Tieto situácie majú hlboký dopad na význam „spoločného kráčania“ a na konkrétne možnosti, ako ho uskutočniť.

9. Synodalita predstavuje v tomto kontexte hlavnú cestu pre Cirkev, ktorá je povolaná neustále sa obnovovať pôsobením Ducha a počúvaním Božieho slova. Schopnosť predstaviť si pre Cirkev a jej inštitúcie inú budúcnosť, zodpovedajúcu vznešenosti prijatej misie, z väčšej časti závisí na rozhodnutí začať proces počúvania, dialógu a spoločného rozlišovania, na ktorom sa všetci môžu podieľať a k nemu prispievať. Zároveň je rozhodnutie „spoločne kráčať“ prorockým znakom pre ľudskú rodinu, ktorá potrebuje spoločný projekt umožňujúci sledovať dobro všetkých. Cirkev schopná prežívať spoločenstvo a bratstvo, participáciu a subsidiaritu, vo vernosti tomu, čo ohlasuje, sa môže postaviť po boku chudobných a tých posledných a poskytnúť im svoj hlas. Pre „spoločné kráčanie“ je nevyhnutné, aby sme sa nechali vychovávať Duchom ku skutočne synodálnej mentalite a s odvahou a v slobode srdca vstupovali do procesu obrátania, bez ktorého nebude možná tá „ustavičná reforma, ktorú [Cirkev] ako ľudská a pozemská ustanovizeň neprestajne potrebuje“ (UR, 6; porov. EG, 26).

⁷ Tamže.

II. Konštitutívne synodálna Cirkev

10. „To, čo od nás Pán žiada, je už v istom zmysle obsiahnuté v slove ‚synoda‘⁸, je to ‚staré, v Tradícii Cirkvi veľmi ctihodné slovo, ktorého význam odkazuje na tie najhlbšie témy Zjavenia⁹, na ‚Pána Ježiša, ktorý sám seba predstavuje ako ‚cestu, pravdu a život‘ (Jn 14,6), a na skutočnosť, že kresťania boli v začiatkoch jeho nasledovania nazývaní ‚stúpecami Cesty‘ (porov. Sk 9, 2; 19, 9.23; 22, 4; 24, 14.22).“¹⁰ Synodalita je v tejto perspektíve viac ako len slávením cirkevných stretnutí a zhromaždení biskupov, či otázkou jednoduchej vnútornej správy v Cirkvi; označuje „špecifický *modus vivendi et operandi* Cirkvi Božieho ľudu, ktorým sa konkrétne prejavuje a uskutočňuje jej charakter spoločenstva, keď všetci jej členovia spoločne putujú, schádzajú sa na zhromaždeniach a aktívne sa podieľajú na jej evanjelizačnom poslaní.“¹¹ Takto sú navzájom prepojené tie piliere, ktoré názov synody označuje za základné: spoločenstvo, spoluúčasť a misia. V tejto kapitole objasníme stručne niektoré základné teologické odkazy, od ktorých sa tento pohľad na synodu odvíja.

11. V prvom storočí „spoločné kráčanie“, teda praktizovanie synodality, bolo obvyklým spôsobom konania Cirkvi ako „ľudu zhromaždeného v jednote Otca, Syna i Ducha Svätého“¹². Proti tým, ktorí rozdeľovali cirkevné spoločenstvo, stávali cirkevní otcovia spoločenstvo cirkví roztrúsených po celom svete, ktoré sv. Augustín opísal ako „*concordissima fidei conspiratio*“¹³, teda súlad všetkých pokrstených vo viere. Tu sú korene širokého rozvinutia synodálnej praxe na všetkých úrovniach života Cirkvi – miestnej, národnej, univerzálnej – pričom najdokonalejšie sa prejavila na ekumenickom koncile. A práve v tejto cirkevnej perspektíve, inšpirovanej princípom participácie všetkých na živote Cirkvi, mohol sv. Ján Zlatoústý povedať: „Cirkev a synoda sú synonymá“¹⁴. Dokonca ani v druhom tisícročí, keď Cirkev viac zdôrazňovala hierarchickú funkciu, tento spôsob konania nezanikol: na jednej strane je v stredoveku a novoveku popri ekumenických konciloch dobre doložené aj slávenie diecéznych a provinčných synod, na druhej strane, keď išlo o definovanie dogiem, pápeži chceli konzultovať s biskupmi, aby spoznali, aká je viera celej Cirkvi a odvolávali sa na autoritu *sensus fidei* celého Božieho ľudu, ktorý je „neomylný ‚in credendo‘“ (EG, 119).

12. Na túto dynamiku Tradície nadviazal Druhý vatikánsky koncil. Zdôraznil, že „Bohu sa zapáčilo posväcovať a spasť ľudí nie každého osve, bez akéhokoľvek vzájomného spojenia, ale vytvoriť z nich ľud, ktorý by ho pravdivo poznal a sväto mu slúžil“ (LG, 9). Členovia Božieho ľudu sú zjednotený krstom a „hoci sú niektorí z Kristovej vôle ustanovení pre iných za učiteľov, vysluhovateľov tajomstiev a pastierov, predsa je medzi všetkými ozajstná rovnosť z hľadiska dôstojnosti a spoločnej činnosti všetkých veriacich na budovaní Kristovho tela“ (LG, 32). Preto sa všetci pokrstení podieľajú na kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade Krista a „pri uplatnení pestrosti a usporiadanej bohatosti ich chariziem, povolání, služieb“¹⁵ sú aktívnymi subjektmi evanjelizácie, či už ako jednotlivci alebo ako celý Boží ľud.

⁸ FRANTIŠEK: *Príhovor pri príležitosti slávenia 50. výročia založenia Biskupskej synody*.

⁹ MEDZINÁRODNÁ TEOLOGICKÁ KOMISIA: *Synodalita v živote a misii Cirkvi* (2. marca 2018), 3.

¹⁰ *Tamtiež*.

¹¹ *Tamtiež*, 6.

¹² CYPRIÁN: *De Oratione Dominica*, 23: PL 4, 553.

¹³ AUGUSTÍN: *Epistola 194*, 31: PL 33, 885.

¹⁴ JÁN ZLATOÚSTY: *Explicatio in Psalmum 149*: PG 55, 493.

¹⁵ MEDZINÁRODNÁ TEOLOGICKÁ KOMISIA: *Synodalita v živote a misii Cirkvi* (2. marca 2018), 6.

13. Koncil zdôraznil, že z moci pomazania Duchom Svätým prijatého v krste, sa celok veriacich „nemôže mýliť vo viere a túto svoju osobitnú vlastnosť prejavuje nadprirodzeným zmyslom pre vieru, ktorý je v celom ľuď, keď ,od biskupov až po posledného veriaceho laika‘ vyjadruje svoj všeobecný súhlas vo veciach viery a mravov“ (LG, 12). To Duch Svätý uvádza veriacich „do plnej pravdy“ (Jn 16, 13). Jeho pôsobením sa „apoštolská Tradícia v Cirkvi zveľaďuje“, aby celý svätý Boží ľud rástol v pochopení a v prežívaní „tradovaných skutočností a slov, jednak rozjímaním a štúdiom veriacich, ktorí o nich premýšľajú vo svojom srdci (porov. Lk 2, 19. 51), jednak dôverným poznaním duchovných skutočností zo skúsenosti, ako aj kazateľskou činnosťou tých, ktorí s biskupským nástupníctvom dostali hodnovernú charizmu pravdy“ (DV, 8). Totiž tento Boží ľud, zhromaždený svojimi pastiermi, sa pridáva posvätného pokladu Božieho slova zvereného Cirkvi, stále zotráva v učení apoštolov, v bratskom spoločenstve, pri lámaní chleba a v modlitbe, „takže sa vytvára jedinečná zhoda medzi pastiermi a veriacimi v zachovávaní, praktizovaní a vo vyznávaní odovzdanej viery“ (DV, 10).

14. Pastieri, ustanovení Bohom ako „autentickí správcovia, interpreti a svedkovia viery celej Cirkvi“¹⁶, nech sa teda neboja počúvať im zverené stádo: konzultácia s Božím ľudom neznamena prijatie demokratických postupov založených na princípe väčšiny vo vnútri Cirkvi, pretože základom participácie každého synodálneho procesu je zdieľaný zápal za spoločné evanjelizačné poslanie, nie zastupovanie protichodných záujmov. Inými slovami, ide o cirkevný proces, ktorý nemožno realizovať inak, ako „v rámci hierarchicky štruktúrovaného spoločenstva“¹⁷. V plodnom vzťahu medzi *sensus fidei* Božieho ľudu a učiteľským úradom pastierov sa uskutočňuje jednohlasný súhlas celej Cirkvi v tej istej viere. Každý synodálny proces, v ktorom sú biskupi povolaní rozlišovať, čo Duch hovorí Cirkvi – nie sami, ale počúvajúc Boží ľud, ktorý „má účasť aj na Kristovom prorockom úrade“ (LG, 12) – je viditeľnou formou toho „spoločného kráčania“, ktoré umožňuje rozvoj Cirkvi. Sv. Benedikt zdôrazňuje, ako „často Pán zjavuje tú najlepšiu voľbu“¹⁸ tomu, kto nemá dôležité postavenie v spoločenstve (v danom prípade najmladšiemu). Preto sa aj biskupi majú usilovať osloviť všetkých, aby sa pri riadnom priebehu synodálneho procesu udialo to, čo Pavol odporúča spoločenstvám: „*Ducha neuháčajte, prorockými nepohrdajte! Ale všetko skúmajte a čo je dobré, toho sa držte!*“ (1 Sol 5, 19 – 21).

15. Zmysel cesty, na ktorú sme všetci povolaní, je predovšetkým v objavení podoby a formy synodálnej Cirkvi, v ktorej „sa má každý, čo naučiť. Veriaci ľud, biskupský zbor, biskup Ríma: každý v počúvaní tých druhých; a všetci v počúvaní Ducha Svätého, ‚Ducha pravdy‘ (Jn 14, 17), aby spoznali, čo on ‚hovorí cirkvám‘ (Zjv 2, 7)“¹⁹. Biskup Ríma, ako princíp a základ jednoty Cirkvi, požaduje od všetkých biskupov a všetkých partikulárnych cirkví, v ktorých a počnúc ktorými existuje jedna a jediná Katolícka cirkev (porov. LG, 23), aby s dôverou a odvahou vstúpili na túto cestu synodality. Pri tomto „spoločnom kráčaní“ prosíme Ducha, aby nám pomohol objaviť, že sme tu ako spoločenstvo, ktoré tvorí jednotu v mnohosti darov, chariziem, služieb, pre misiu: synodálna Cirkev je Cirkev „vychádzajúca“, Cirkev misionárska, Cirkev „otvorených dverí“ (EG, 46). To zahŕňa aj pozvanie k prehĺbeniu vzťahov s inými Cirkvami a kresťanskými spoločenstvami, s ktorými sme spojení jedným krstom. Perspektíva „spoločného kráčania“ je však ešte širšia a objíma celé ľudstvo, s ktorým zdieľame „radosti a

¹⁶ FRANTIŠEK: *Príhovor pri príležitosti slávania 50. výročia založenia Biskupskej synody*.

¹⁷ MEDZINÁRODNÁ TEOLOGICKÁ KOMISIA: *Synodalita v živote a misii Cirkvi* (2. marca 2018), 69.

¹⁸ *Regula S. Benedicti*, III, 3.

¹⁹ FRANTIŠEK: *Príhovor pri príležitosti slávania 50. výročia založenia Biskupskej synody*.

nádeje, žalosti a úzkosti“ (GS, 1). Synodálna cirkev je prorockým znamením predovšetkým pre spoločenstvo národov, neschopné ponúknuť spoločný projekt, prostredníctvom ktorého by bolo možné sledovať dobro všetkých: praktizovanie synodality je dnes pre Cirkev najjasnejšou cestou, ako byť „všeobecnou sviatosťou spásy“ (LG, 48), „znakom a nástrojom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudstva“ (LG, 1).

III. Počúvanie Písma

16. Boží Duch, ktorý osvecuje a oživuje toto „spoločné kráčanie“ cirkví, je ten istý, ktorý pôsobí v Ježišovej misii a ktorého prisľúbil apoštolom a generáciám učeníkov, čo počúvajú a uskutočňujú Božie slovo. Duch Svätý sa podľa Pánovho prisľubu neobmedzuje len na potvrdzovanie kontinuity Ježišovho evanjelia, ale osvetľuje zakaždým nové hĺbky jeho Zjavenia a inšpiruje nevyhnutné rozhodnutia, aby podopieral cestu Cirkvi (porov. Jn 14, 25 – 26; 15, 26 – 27; 16, 12 – 15). Preto je vhodné, aby sa naša cesta budovanie synodálnej Cirkvi inšpirovala dvoma obrazmi z Písma. Jeden z ich sa objavuje v „komunitnej scéne“, ktorá neustále sprevádza cestu evanjelizácie; druhý sa vzťahuje na skúsenosť Ducha, v ktorej Peter a prvotné spoločenstvo spoznávajú riziko neodôvodneného obmedzovania zdieľania viery. Synodálna skúsenosť „spoločného kráčania“ v nasledovaní Pána a poslušnosti voči Duchu, môže nájsť rozhodujúcu inšpiráciu v meditácii nad týmito dvoma momentmi Zjavenia.

Ježiš, zástup, apoštoli

17. Vo svojej základnej štruktúre sa jedna z prvotných scén ukazuje ako konštanta, pokiaľ ide o spôsob, akým sa Ježiš pri ohlasovaní príchodu Božieho kráľovstva v celom evanjeliu zjavuje. V zásade v nej vystupujú traja aktéri (plus jeden). Prvým je samozrejme *Ježiš*, nepochybne hlavný aktér, ktorý preberá iniciatívu, pričom rozsiera slová a znamenia príchodu kráľovstva bez toho, aby „niekomu nadŕžal“ (porov. *Sk* 10, 34). Rôznymi spôsobmi sa Ježiš obracia zvlášť na „oddelených“ od Boha a na „opustených“ spoločenstvom (v jazyku evanjelia na hriešnikov a chudobných). Svojimi slovami a skutkami ponúka oslobodenie od zla a obrátenie k nádeji v mene Boha Otca a v sile Ducha Svätého. Hoci povolania od Pána a odpovede na ne sú rôzne, spoločným poznávacím znakom je to, že viera sa vždy javí ako uznanie človeka: jeho prosba bola vypočutá, v ťažkostiach sa mu dostalo pomoci, jeho ochota bola ocenená, jeho dôstojnosť potvrdená Božím pohľadom a navrátené uznanie cez spoločenstvo.

18. Hlásanie evanjelia a posolstvo spásy by teda neboli pochopiteľné bez neustálej Ježišovej otvorenosti voči čo najširšiemu publiku, ktoré evanjelium nazýva *zástupom*, to znamená voči všetkým ľuďom, ktorí ho na ceste nasledovali, niekedy ho dokonca s nádejou, že dostanú nejaké znamenie a slovo spásy: toto je druhý aktér na scéne Zjavenia. Evanjeliové ohlasovanie sa neobracia len ku niekoľkým osvieteným alebo vyvoleným. Ježišovým partnerom je „ľud“ bežného života, „ktokoľvek“ ľudského rodu, ktorého on privádza priamo do kontaktu s Božím darom a povoláva k spásu. Spôsobom, ktorý svedkov prekvapuje a niekedy dokonca pohoršuje, Ježiš prijíma za partnerov v rozhovore tých, čo sa vynoria z davu: počúva vášnivé sťažnosti kanaánskej ženy (porov. Mt 15, 21 – 28), ktorá nedokáže prijať, že by bola vylúčená z požehnaní, ktoré on prináša; vedie rozhovor so Samaritánkou (porov. Jn 4, 1 – 42), napriek

jej postaveniu spoločensky a nábožensky kompromitovanej ženy; vyzýva k slobodnému a vd'ačnému úkonu viery slepého od narodenia (porov. Jn 9), ktorého oficiálne náboženstvo odmietlo ako vylúčeného z dosahu milosti.

19. Niektorí zjavnejšie nasledujú Ježiša a sú mu verní ako jeho učeníci, pokiaľ iní sú vyzvaní, aby sa vrátili k bežnému životu: všetci však svedčia o sile viery, ktorá ich spasila (porov. Mt 15, 28). Medzi tými, ktorí nasledujú Ježiša, nadobúda osobitný význam obraz *apoštolov*, ktorých on sám povoláva hneď na začiatku a ktorých ustanovuje, aby autoritatívne sprostredkovali vzťah zástupu so Zjavením a príchodom Božieho kráľovstva. Vstup tohto tretieho aktéra na scénu sa nedeje vďaka uzdraveniu či obráteniu, ale súvisí s Ježišovým povolaním. Vyvolenie apoštolov nie je privilegiom výlučného mocenského postavenia a oddelenia, ale skôr milosťou inkluzívnej služby požehnanie a spoločenstva. Vďaka daru Ducha vzkrieseného Pána, majú títo ochraňovať Ježišovo miesto bez toho, aby ho nahradili: nie preto, aby boli akýmisi filtrami jeho prítomnosti, ale preto, aby uľahčili stretnutie s ním.

20. Ježiš, rôznorodý zástup, apoštoli: toto je obraz a tajomstvo, ktoré treba neustále kontemplovať a hlbšie skúmať, aby sa Cirkev čoraz viac stávala tým, či je. Nik z troch aktérov nemôže odísť zo scény. Ak by chýbal Ježiš a jeho miesto by obsadil niekto iný, Cirkev by sa stala zmluvným vzťahom medzi apoštolmi a zástupom, pričom ich vzájomný dialóg by napokon sledoval scenár politickej hry. Bez apoštolov, splnomocnených Ježišom a vyučovaných Duchom Svätým, by sa pretrhol vzťah s evanjeliovou pravdou a zástup – či už by Ježiša prijal alebo odmietol – by bol vystavený mýtom o ňom alebo ideológii. Bez zástupu by sa vzťah apoštolov s Ježišom zdeformoval na sektársku a autoreferenčnú formu náboženstva, a evanjelizácia by stratila svetlo vychádzajúce z Božieho seba-zjavenia, ktorým sa Boh obracia osobne na každého a ponúka mu spásu.

21. Je tu však ešte jeden aktér „navyš“, protivník, ktorý prináša na scénu diabolské rozdelenie medzi týmito tromi. Zoči-voči znepokojujúcej perspektíve kríža, sú tu učeníci, ktorí odchádzajú a zástupy, ktoré šomrú. Klamstvo, ktoré vedie k rozdeleniu – a teda odporuje spoločnej ceste – sa prejavuje tak vo forme náboženskej prísnosti, morálneho rozkazu, ktorý sa predstavuje ako náročnejší než ten Ježišov, ako aj vo zväznaní svetskej politickej múdrosti, ktorá sa považuje za účinnejšiu než rozlišovanie duchov. Aby sme sa vyhli klamstvám tohto „štvrtého aktéra“, je potrebné kontinuálne obrátenie. V tomto ohľade je symbolická epizóda o stotníkovi Kornéliovi (porov. Sk 10), ktorá predchádza rozprávaním o „koncile“ v Jeruzaleme (porov. Sk 15), ktoré je s ohľadom na synodálnu Cirkev kľúčové.

Dvojaká dynamika obrátenia: Peter e Kornélius (Sk 10)

22. Evanjeliová stať hovorí predovšetkým o obrátení Kornélia, ktorému sa dokonca dostalo istého „zvestovania“. Kornélius bol pravdepodobne rímsky pohan, stotník (dôstojník nižšej hodnosti) okupačnej armády, ktorý vykonával povolanie spojené s násilím a zneužívaním. Napriek tomu sa venoval modlitbe a almužne, t. j. pestoval vzťah s Bohom a staral sa o svojich blížnych. Práve k nemu prekvapivo prichádza anjel, volá ho po mene a vyzýva ho, aby poslal – slovo označujúce poslanie/misiu! – svojich sluhov do Joppe a povolal – slovo označujúce povolanie! – Petra. Potom sa hovorí o obrátení tohto druhého muža, ktorý v ten istý deň mal videnie, v ktorom mu hlas nariadil, aby zabil a zjedol zvieratá, z ktorých niektoré boli nečisté. Jeho odpoveď bola rozhodná: „*Nijakým činom, Pane*“ (Sk 10, 14). Peter teda spoznáva, že

k nemu hovorí Pán, no protirečí mu a jasne odmieta, pretože toto nariadenie ruší predpisy Tóry, ktoré sú nevyhnutné pre jeho náboženskú identitu a odrážajú spôsob chápania vyvolenia ako odlišnosti, ktorá zahŕňa oddelenie a výlučnosť vzhľadom na ostatné národy.

23. Apoštol ostane hlboko rozrušený a pokým si kladie otázku o zmysle toho, čo sa stalo, prichádzajú ľudia, ktorých poslal Kornélius a ktorých mu Duch označil ako svojich vyslancov. Peter im odpovedá slovami, ktoré pripomínajú Ježišove slová v Getsemanskej záhrade: „*Ja som ten, ktorého hľadáte*“ (Sk 10, 21). Ide o skutočné a opravdivé obrátenie, o bolestivý prechod a nesmierne plodné opustenie vlastných kultúrnych a náboženských kategórií: Peter súhlasí s tým, aby jedol spoločne s pohanmi jedlo, ktoré vždy považoval za zakázané, spoznáva ho ako nástroj života a spoločenstva s Bohom a s druhými. A v stretnutí s ľuďmi, v ich prijatí, spoločnom kráčaní s nimi a vstúpení do ich domovov si uvedomuje význam svojej vízie: nijaká ľudská bytosť nie je v Božích očiach nehodná a rozdielnosť nastolená vyvolením nie je výlučným uprednostnením, ale službou a svedectvom univerzálneho dosahu.

24. Tak Kornélius, ako aj Peter zapájajú do procesu svojho obrátenia druhých ľudí a robia z nich spoločníkov na svojej ceste. Apoštolské konanie uskutočňuje Božiu vôľu a vytvára spoločenstvo, búra ploty a podporuje stretnutie. Pri stretnutí dvoch protagonistov zohráva hlavnú úlohu slovo. Kornélius začína rozprávať o prežitej skúsenosti. Peter ho počúva a následne si vezme slovo, aby aj on povedal, čo sa mu prihodilo a svedčil o prítomnosti Pána, ktorý ide v ústrety každému človeku, aby ho oslobodil od toho, čo ho robí väzňom zla a zabíja v ňom ľudskosť (porov. Sk 10, 38). Tento spôsob komunikácie je podobný tomu, ktorý využije Peter, keď ho obrezaní veriaci v Jeruzaleme napomínajú a obviňujú z porušenia tradičných noriem, na ktoré sa zrejme sústredila celá ich pozornosť, neberúc do úvahy vylíatie Ducha: „*Vošiel si k neobrezancom a jedol si s nimi!*“ (Sk 11, 3). V tomto momente konfliktu opíše Peter, čo sa mu prihodilo, a tiež svoju reakciu plnú zmätku, nepochopenia a odporu. Práve to pomôže jeho partnerom, ktorí boli najskôr agresívni a vzdorovití, aby ho vypočuli a prijali to, čo sa stalo. Písmo pomôže pochopiť zmysel udalosti, ako sa to neskôr udeje na „koncile“ v Jeruzaleme, pri procese rozlišovania, ktoré je spoločným počúvaním Ducha.

IV. Synodalita v akcii:

cesty pre konzultácie s Božím ľudom

25. Synodálna cesta, osvetlená Božím slovom a založená na Tradícii, je zakorenená v konkrétnom živote Božieho ľudu. V skutočnosti predstavuje zvláštnosť, ktorá je zároveň mimoriadnym zdrojom: jej predmet – synodalita – je aj jej metódou. Inak povedané predstavuje akési stavenisko alebo pilotnú skúsenosť, ktorá umožňuje začať ihneď zbierať ovocie dynamiky, ktorá prináša do kresťanského spoločenstva postupné synodálne obrátenie. Na druhej strane sa treba odvolať na skúsenosti synodality prežívané na rôznych úrovniach a s rôznym stupňom intenzity: ich silné stránky a úspechy, ako aj ich obmedzenia a ťažkosti ponúkajú cenné prvky pri rozlišovaní smeru, ktorým sa treba ďalej uberať. Určite tu ide o skúsenosti, ktoré sa aktivujú na terajšej synodálnej ceste, ale aj o všetky tie, pri ktorých sme už v bežnom živote zažili „spoločné krácanie“, hoci sme ešte termín synodalita nepoznali alebo nepoužívali.

Základné otázky

26. Základné otázky, ktoré sprevádzajú túto konzultáciu s Božím ľudom, ako sme pripomenuli už v úvode, sú tieto:

Synodálna Cirkev, ktorá ohlasuje evanjelium, „kráča spoločne“: ako uskutočňujete toto „spoločné kráčanie“ dnes vo vašej partikulárnej cirkvi? Aké kroky nás Duch vyzýva urobiť, aby sme rástli v našom „spoločnom kráčaní“?

Aby ste mohli odpovedať, pozývame vás:

- a) spýtať sa, aké skúsenosti vašej partikulárnej cirkvi vám pri nich prichádzajú na myseľ;
- b) hlbšie preskúmať tieto skúsenosti: akú radosť vo vás vyvolali? Na aké ťažkosti a prekážky ste narazili? Aké zranenia vznikli? Čo ste pochopili?
- c) pozbierať plody, o ktoré sa treba podeliť: kde v týchto skúsenostiach zaznieva hlas Ducha? Čo si od nás žiada? Aké body treba potvrdiť, aké sú vyhliadky na zmenu, aké kroky treba urobiť? Kde pozorujeme konsenzus? Aké cesty sa otvárajú pre našu partikulárnu Cirkev?

Rôzne prejavy synodality

27. Pri modlitbe, reflexii a zdieľaní, ktoré vyvolali základné otázky, je dobré mať na pamäti tri roviny, v ktorých sa synodalita prejavuje ako „konštitutívny rozmer Cirkvi“²⁰. Sú to:

- rovina životného štýlu, akým Cirkev bežne žije a koná, ktorý vyjadruje povahu Božieho ľudu, ktorý spoločne kráča a schádza sa na zhromaždení zvolanom Pánom Ježišom v sile Ducha Svätého, aby ohlasovala evanjelium. Tento štýl sa realizuje prostredníctvom „spoločného počúvania Božieho slova a slávenia Eucharistie, komunitného bratstva, spoluzodpovednosti a participácie celého Božieho ľudu na živote a misii Cirkvi – na jej rôznych úrovniach a pri rozlišovaní rôznych služieb a úloh“²¹;
- rovina cirkevných štruktúr a procesov, vymedzených aj z teologického a kánonického hľadiska, v ktorých je synodálna povaha Cirkvi vyjadrená inštitucionálne – na miestnej, regionálnej aj univerzálnej úrovni;
- rovina synodálnych procesov a udalostí, na ktorej je Cirkev zvolávaná kompetentnou autoritou a v súlade so špecifickými procedúrami stanovenými cirkevnou disciplínou.

Hoci sú tieto tri roviny z logického pohľadu odlišné, predsa na seba odkazujú a musia byť navzájom koherentne spojené, lebo inak sa odovzdáva protichodné svedectvo a podkopáva sa dôveryhodnosť Cirkvi. Totiž, ak sa synodálny štýl nevtelí do štruktúr a procesov, ľahko z úrovne úmyslov a želaní degraduje na úroveň rétoriky, pokým procesy a udalosti bez toho, aby boli oživené primeraným štýlom, ostávajú len prázdnu formalitou.

28. Okrem toho pri opätovnom skúmaní skúseností treba mať na pamäti, že „spoločné kráčanie“ možno vnímať z dvoch rôznych, no silne prepojených perspektív. V prvej ide o vnútorný život partikulárnych cirkví, o vzťahy medzi subjektmi, ktoré ich tvoria (v prvom rade tie medzi

²⁰ MEDZINÁRODNÁ TEOLOGICKÁ KOMISIA: *Synodalita v živote a misii Cirkvi* (2. marca 2018), 70.

²¹ *Tamtiež.*

veriacimi a ich pastiermi – aj prostredníctvom participačných orgánov, ktoré upravuje kánonická disciplína, vrátane diecéznej synody) a o spoločenstvách, do ktorých sú rozčlenené (najmä farnosti). Ďalej sa týka vzťahov biskupov medzi sebou a s biskupom Ríma, a to aj prostredníctvom synodálnych orgánov na strednej úrovni (synody biskupov patriarchálnych cirkví a vyšších arcibiskupstiev, rady hierarchov a zhromaždenia hierarchov cirkví *sui iuris*, biskupské konferencie s ich národnými, medzinárodnými a kontinentálnymi združeniami). Ďalej sa to rozširuje na rôzne spôsoby, akými každá partikulárna Cirkev v sebe integruje príspevky rôznych foriem mníšskeho, rehoľného a zasväteného života, laických združení a hnutí, a tiež cirkevných inštitúcií rôzneho druhu (školy, nemocnice, univerzity, nadácie, charitatívne a asistenčné organizácie atď.). Napokon táto perspektíva zahŕňa aj spoločné vzťahy a iniciatívy s bratmi a sestrami z rôznych kresťanských konfesíí, s ktorými máme spoločný dar krstu.

29. Druhá perspektíva je zameraná na to, ako Boží ľud kráča spoločne s celou ľudskou rodinou. Pozornosť sa sústreďuje na stav vzťahov, dialógu a prípadných spoločných iniciatív s veriacimi iných náboženstiev, s ľuďmi vzdialenými od viery, ako aj s konkrétnymi spoločenskými prostrediami a skupinami, s ich inštitúciami (svet politiky, kultúry, ekonomiky, financií, práce, odborov a podnikateľských združení, mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti, ľudové hnutia, rôzne druhy menšín, chudobní a vylúčení atď.)

Desať tematických oblastí, ktoré treba preskúmať

30. Aby sme pomohli vyzdvihnúť získané skúsenosti a bohatšie prispeli ku konzultáciám, naznačíme v ďalšom desať tematických oblastí, v ktorých sa prejavujú rôzne aspekty „žitej synodality“. Je potrebné ich prispôbiť rôznym miestnym podmienkam a z času na čas ich dopĺňať, objasňovať, zjednodušovať a prehĺbovať, pričom osobitnú pozornosť treba venovať tým, ktorí majú väčšie problémy zúčastniť sa konzultácií a odpovedať: *Vademékum*, ktoré sprevádza tento *Prípravný dokument*, ponúka v tomto smere nástroje, cesty a rady, aby mohli rôzne skupiny otázkou inšpirovať konkrétne momenty modlitby, formácie, reflexie a výmeny skúseností.

I. DRUHOVIA NA CESTE

V Cirkvi a v spoločnosti ideme bok po boku po rovnakej ceste. Kto sú tí, čo vo vašej miestnej cirkvi „kráčajú spoločne“? Keď hovoríme „naša cirkev“, kto k nej patrí? Kto nás žiada, aby sme kráčali spoločne? Kto sú naši druhovia na ceste, aj mimo okruh Cirkvi? Aké osoby alebo skupiny sú ponechané, úmyselne alebo fakticky, na okraji?

II. POČÚVAŤ

Počúvanie je prvým krokom, no vyžaduje si otvorenú myseľ a srdce, bez predsudkov. Komu naša partikulárna cirkev „dlží počúvanie“? Ako sú vypočutí laici, zvlášť mladí a ženy? Ako integrujeme prínos zasvätených osôb? Aký priestor má hlas menšín, odmietnutých a vylúčených? Dokážeme identifikovať predsudky a stereotypy, ktoré nám bránia v počúvaní? Ako načúvame sociálnemu a kultúrnemu kontextu, v ktorom žijeme?

III. VZIAŤ SI SLOVO

Všetci sú vyzvaní hovoriť s odvahou a parrésiou, t.j. zahrnúť slobodu, pravdu a lásku. Ako podporujeme v rámci nášho spoločenstva a jeho orgánov slobodný a autentický komunikačný štýl, bez dvojtvárnosti a oportunizmu? A ako je to voči spoločnosti, ktorej sme súčasťou? Kedy a ako dokážeme povedať to, čo nám leží na srdci? Ako funguje vzťah s médiami (nielen katolíckymi)? Kto hovorí v mene kresťanského spoločenstva a ako sa vyberá?

IV. SLÁVIŤ

„Spoločne kráčať“ je možné len vtedy, keď sa to zakladá na komunitnom počúvaní Božieho slova a na slávení Eucharistie. Akým spôsobom modlitba a liturgické slávenie reálne inšpiruje a orientuje naše „spoločné kráčanie“? Ako inšpirujú naše najdôležitejšie rozhodnutia? Ako podporujeme aktívnu účasť všetkých veriacich na liturgii a vykonávaní posväcovacej funkcie? Aký priestor má vykonávanie služieb lektorátu a akolytátu?

V. SPOLUZODPOVEDNOSŤ ZA MISIU

*Synodalita je v službe misii Cirkvi, na ktorej sú povolani podieľať sa všetci jej členovia. Keďže všetci sme misionárskimi učeníkmi, akým spôsobom je každý pokrstený povolaný stať sa protagonistom misie? Ako cirkevné spoločenstvo podporuje vlastných členov zapojených do služby v spoločnosti (v sociálnej a politickej oblasti, vo vedeckom výskume a vyučovaní, v oblasti sociálnej spravodlivosti, ochrany ľudských práv či starostlivosti o spoločný dom, atď.)? Ako im pomáha prežívať tieto úlohy v logike misie? Ako sa deje rozlišovanie týkajúce sa rozhodnutí súvisiacich s misiou a kto sa na ňom podieľa? Ako boli s ohľadom na účinné kresťanské svedectvo integrované a prispôsobené rôzne tradície, zvlášť tie východné? Ako funguje spolupráca na územiach, kde sú prítomné rôzne cirkvi *sui iuris*?*

VI. VIEŠŤ DIALÓG V CIRKVI A SPOLOČNOSTI

Dialóg je cestou vytrvalosti, ktorá zahŕňa aj stíšenie a bolesť, ale je schopná prijať skúsenosti jednotlivcov i národov. Aké sú miesta a spôsoby dialógu v rámci našej partikulárnej cirkvi? Ako sa vyrovnávame s odlišnými pohľadmi, konfliktmi, ťažkosťami? Ako podporujeme spoluprácu so susednými diecézami, s náboženskými komunitami prítomnými na našom území a medzi nimi a tiež s laickými združeniami a hnutiami a medzi nimi navzájom, atď.? Aké skúsenosti s dialógom a spoločným úsilím máme spolu s veriacimi iných náboženstiev a s neveriacimi? Ako Cirkev vedie dialóg a učí sa od iných spoločenských inštitúcií: sveta politiky, ekonomiky, kultúry, občianskej spoločnosti, chudobných...?

VII. S INÝMI KRESŤANSKÝMI DENOMINÁCIAMI

Dialóg medzi kresťanmi z odlišných denominácií, zjednotenými jedným krstom, má osobitné miesto na synodálnej ceste. Aké vzťahy udržiavame s našimi bratmi a sestrami z iných kresťanských denominácií? Akých oblastí sa týkajú? Aké ovocie máme z tohto „spoločného kráčania“? S akými ťažkosťami sme sa stretli?

VIII. AUTORITA A SPOLUÚČASŤ

Synodálna Cirkev je Cirkev participatívna a spoluzodpovedná. Ako sa stanovujú ciele, ktoré treba sledovať, cesty k nim a kroky, ktoré treba uskutočniť? Ako sa vykonáva autorita v rámci našej partikulárnej cirkvi? Aká je prax tímovej práce a spoluzodpovednosti? Ako podporujeme

laické služby a prevzatie zodpovednosti veriacimi? Ako fungujú synodálne orgány na úrovni partikulárnej cirkvi? Prináša to plodné skúsenosti?

IX. ROZLIŠOVAŤ A ROZHODOVAŤ

*V synodálnom štýle sa rozhoduje prostredníctvom rozlišovania, na základe konsenzu, ktorý vyplýva so spoločnej poslušnosti voči Duchu. Pomocou akých postupov a metód sa spoločne rozlišuje a prijímajú rozhodnutia? Ako je možné ich zlepšiť? Ako podporujeme spoluúčasť na rozhodovaní v rámci hierarchicky štruktúrovaného spoločenstva? Ako skĺbiť konzultačnú fázu s rozhodovacou, *decision-making* proces s momentom *decision-taking*? Akým spôsobom a akými prostriedkami podporujeme transparentnosť a zodpovednosť?*

X. FORMOVAŤ V SYNODALITE

Spiritualita „spoločného kráčania“ sa má stať výchovným princípom pre formovanie ľudskej osoby a kresťana, rodín a spoločenstiev. Ako formujeme osoby, zvlášť tie, čo zastávajú zodpovedné úlohy v rámci kresťanskej komunity, aby boli schopné „spoločne kráčať“, počúvať sa navzájom a viesť dialóg? Akú formáciu ponúkame, pokiaľ ide o rozlišovanie a vykonávanie autority? Aké nástroje nám pomáhajú pochopiť dynamiku kultúry, v ktorej sme ponorení, a jej dopad na náš štýl prežívania Cirkvi?

Prispieť ku konzultácii

31. Cieľom prvej fázy synodálnej cesty je podporiť rozsiahly konzultačný proces, aby sa zhromaždili bohaté skúsenosti z prežívania synodality v jej rôznych podobách a aspektoch, pričom sa majú zapojiť pastieri aj veriaci partikulárnych cirkví na rôznych úrovniach. Deje sa to prostredníctvom nástrojov, ktoré sú vzhľadom na konkrétne miestne podmienky najvhodnejšie: konzultácie koordinované biskupom sa obracajú „na biskupov, diakonov a veriacich laikov z ich partikulárnych cirkví, či už jednotlivo alebo skupinovo, bez toho, aby sa prehliadal cenný prínos zasvätených osôb“ (EC, 7). Zvlášť sa žiada príspevok od participatívnych orgánov partikulárnych cirkví, osobitne kňazskej rady a pastoračnej rady, počnúc ktorými „sa môže začať formovať skutočne synodálna cirkev“²². Rovnako cenný bude príspevok aj od iných cirkevných inštitúcií, ktorým bude zaslaný *Prípravný dokument*, ako aj od tých, ktorí chcú zaslať priamo svoj vlastný príspevok. Napokon bude mimoriadne dôležité, aby hlas chudobných a vylúčených nepočuli len tí, ktorí majú v partikulárnych cirkvách určitú úlohu alebo zodpovednosť.

32. Syntéza, ktorú každá partikulárna Cirkev vypracuje na konci tejto fázy počúvania a rozlišovania, bude jej príspevkom k ceste univerzálnej Cirkvi. Aby boli ďalšie fázy cesty jednoduchšie a udržateľnejšie, je dôležité vedieť zhutniť plody modlitby a reflexie maximálne do desiatich strán. Ak je to potrebné pre ich lepšie zasadenie do kontextu a objasnenie, možno priložiť ďalšie texty na ich podporu či doplnenie. Pripomíname, že cieľom synody, a teda tejto konzultácie, nie je produkovať dokumenty, ale „*dať vypučať snom, vzbudiť proroctvá a videnia, dať rozkvitnúť nádejam, podnietiť dôveru, obviazať rany, previazať vzťahy, vzbudiť úsvit*

²² FRANTIŠEK: *Prihovor pri príležitosti slávenia 50. výročia založenia Biskupskej synody.*

*nádeje, učiť sa jeden od druhého, a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti mysle, zahreje srdcia, navráti silu rukám*²³.

²³ FRANTIŠEK: *Prihovor na začiatku synody venovanej mladým* (3. októbra 2018).